

Mnatsakanyan sanki hiyləgərcəsinə “məni başa düşün, qırmızı çizgilərdən geri dursam, məni öldürürlər” deyirmiş kimi idi. Əlbəttə, baxışı tülkü baxışı idi. Heç şübhəsiz, susması da, danışması da hiyləgərcəsinə idi... Onun öz dövlətinin ənənəsini təkrarladığına, yaxud daha həyasızca davrandığına da şübhə etmirəm. Əgər keçmiş prezident Koçaryan çətinə düşəndə, guya qulaqcığının işləmədiyini bəhanə edirdisə, danışqların qızgın vaxtı “qarınağrısına düşür” və yenidən masaya dönməmək üçün “İrəvandan zəng gəldi, ailə üzvüm ölüb, getməliyəm” – deyə bildirisə, nazir Mnatsakanyan da bundan betərini edər, təbii (Yeri gəlmişkən, sonra bilindi ki həmin ölən Koçaryanın qaynanasının bacısının qonşusu imiş)... Mnatsakanyanın qovluğunun rənginin “qırmızı çizgilər”i deyil, qanı ifadə edib-etmədiyi də izaha aşıqdır. El sözü ilə desək, niyyəti öz başında çatlasın. Bizim üçün “Ermənistanın qırmızı çizgisi” deyə bir anlayış yoxdur.

Bayramovun qarşısındakı kağız-kuğuzun ağ rəngli olmasını mən “alın açıq, üzü ağ” kimi yozmaq istərdim. Bizim nazir, doğrudan da, beynəlxalq hüquq baxımından, sülh danışıqlarına sadıqlıq baxımından, hərbi meydanında üstünlüyə malik ola-ola danışmaq masasına əyləşməsi baxımından da alınacaq, üzün ağdı. Açıq, mənə elə gəlir, həmin danışq masasından qalib ayrılan tərəf olmadı və Bayramovun, az qala təkləndiyi o üçlü masadan uduzmadan çıxmasının özü yaxşı haldır. Danışqların 11 saat davamlı olaraq aparılması, prosesin mürəkkəbliyini, gərgin şəraiti tam ifadə edir.

Humanitar atəşkəs birinci mərhələ olmalıydı, heç yarım-mərhələ də olmadı. Əlbəttə, hərbi əməliyyatlar gedində dəyişilmiş status-kvonun siyasi və diplomatik müstəviyə daşınması əvvəl-axır olacaq. Cənab Prezidentin dediyi kimi, Azərbaycan

göstərdi ki, uzun illərdir “bu məsələnin hərbi həll yolu yoxdur” deyənlər yanlışdır. Biz isə cənab Prezidentin timsalında “hərbi həll var və biz bunu sübut etdik” demiş olduq. Artıq yalnız siyasi-diplomatik deyil, hətta, siyasi-hərbi deyil, məhz hərbi-siyasi yolun doğruluğu sübut edilmiş oldu. Bu əsərin müəllifi Ali Baş Komandan və onun əmrlərini fədakarcasına yerinə yetirən müzəffər ordumuzdur! Hər bir əsgəri, çavuşu, giziri, zabiti, generalı vətənpərvər olan şanlı Silahlı Qüvvələrimiz milli qürurumuzdur! Məhz bu milli qürur istənilən masada da əlimizi güclü, sözümüzü ötkəm edəcək. Sözümüzü ötkəm, əlimizi güclü edən bir önəmli səbəbsə, əlbəttə, cənab Ali Baş Komandanın ordumuza, xalqımıza bəxş etdiyi yüksək döyüş ruhudur! Cənab İlham Əliyevin alovlu vətənpərvərliklə diplomatiya ustalığını bir arada tutma bilməsi özü bir nümunədir!

Ümumən hər hansı diplomatik masada yalnız haqlılığımız deyil, sahəyə uyğun hərbi gücümüz bizə şərtləri diktə edən tərəf olmaq imkanı təmin edəcək. Bu, şəhidlərimizin öz qanları, canları bahasına diplomatiyamıza qazandırdığı unikal imkandır!

Biz, əlbəttə, atəşkəsin atəşi kəsməyəcəyini bildirdik. Ona görə yox ki öncəgörənək, sadəcə, düşmənimizin “kəramət”inə yaxşı bələdik. 1992-ci ildə, İran Prezidenti Rəfscəncaninin vasitəçiliyi ilə (Yaqub Məmmədovla Levon Ter-Petrosyan arasında) atəşkəs razılaşması əldə olunan saatlarda (başqa havadarının dəstəyi ilə) Şuşanı işğal edən Ermənistan, sonrakı illərdə də, dəfələrlə xainlik edib, pambıq içində dəmir gizlədib.

O dövrlər keçib artıq. Moskva masasında iştiraka razılıq verməklə respublikamıza qarşı artan siyasi-diplomatik təzyiqləri qabaqlamış olduq. Nə hərbi, nə də sülhü bacarmayan Ermənistan, əlbəttə, Moskva masasında qazana bilmədiklərini Qarabağda da qazana bilməyəcək! Bu, sadəcə mümkün deyil! Nə Azərbaycan 90-cı

Azərbaycan Xarici İşlər naziri ilə erməni həmkarı oktyabrın 9-da Moskvada, Rusiya Federasiyası Xarici İşlər nazirinin vasitəçiliyi ilə “Humanitar atəşkəs” razılaşması imzaladı. 11 saatlıq gərgin müzakirələrin getdiyi “dəyirmi masa”da Lavrovun qarşısında qırmızı kağız və örtülü yaşıl qovluq, Mnatsakanyanın qarşısında açıq qırmızı qovluq və Bayramovun qarşısında isə açıq ağ qovluq görünürdü. Lavrov Mnatsakanyanı solda, ürəyi tərəfdə, sağlam mövqeli Bayramovu sağda oturtmuşdu. Doğrusu, təcrübəli diplomat olan Lavrovun bu rəng və sağ-sol müəyyənliyinin təsadüfi, yaxud təvafüq olduğunu deyə bilmərəm. Əgər təvafüq kimi qəbul etsək, o zaman, bu barədə də bir-iki cümlə fikir bildirmək uyğun olardı: Lavrov sanki “proseslərin növbəti mərhələsinə çıxaracaq yoldakı işıqforun hansı (qırmızı, yoxsa, yaşıl) işığın yandırılmasının seçimi qarşıındayam” deyirdi. Lavrov yorğun idi, əsəbi idi. Lavrov ürəyi ilə dili arasındakı rəhbərliyi yaşayırdı, elə bil...

illərdəki Azərbaycan deyil, nə də Ermənistan. Ermənistan o zaman da güclü deyildi, yalnız beynəlxalq səviyyədə hərbi-siyasi havadar dəstəyi güclü idi, bizimlə o illərdə gücümüz yox dərəcəsiyəydi. 90-cı illərdə qanlı hücumlara, Ağdaban, Bağanis-Ayırım, Qardağı, Xocalı soyqırımını aktlarına məruz qalan Azərbaycanın ermənilərin beynəlxalq əlaqələrindən, onların havadarlarından necə təzyiq gördüyünü ifadə etmək üçün yalnız ABŞ qanunvericilərinin “907-ci düzəliş”ini xatırlamaq yetərlidir. O zaman necə durumla üz-üzə olmuşuq ki, erməni lobbisinin təşəbbüsü ilə ABŞ Konqresi tərəfindən “Azadlığa Dəstək Aktı”na Azərbaycana Amerikanın birbaşa dövlət yardımını qadağan edən düzəliş qəbul edilib. Doğrudur, o bədnam

düzəliş son illər öz təsirini xeyli itirib, lakin acı təcrübə olaraq yaddaşımızdadır. Demək istəyirəm ki, biz öz dövlətimizdən emosional deyil, rasional qərarlar gözləməkdə haqlıyıd və masadan imtina etməyin məsuliyyətini də anlayırıq.

Biz onu da anlayırıq ki, dünyanın ən hiyləgər, olduqtanımaş düşməni ilə üz-üzə olduğumuz üçün, onunla danışq gedə-gedə də, atəşkəs qüvvəyə minən andan sonra da daha güclü özünümüdafiyyə və əks-hücuma hazır olmalıyıq. Çünki, düşmənin xislətinə çox yaxşı bələdik...

Tanrı heç düşməne də erməni kimi düşməni qismət eləməsin! Biz Azərbaycanıq, biz ermənistənlilik edə bilmərik, ermənilik bizə yaddır. Biz hərbdə də, sülhdə də qızıl ləyaqətimizi

sübut etmişik. Dövlətimizin xarakteri var. Cənab Prezidentin dediyi kimi, sözümüz imzamız qədər dəyərlidir!

Hadrut və Cəbrayıl istiqamətində əks-hücuma keçib, azadlığa qovuşdurduğumuz torpaqlarımızı yenidən qəsb etmək istəyən Ermənistan silahlı qüvvələri xeyli canlı qüvvə, hərbi texnika, silah-sursat itirərək, dərslərini aldı. Bunun da düşməne yetərli dərs olmadığını bilirik. Əlbəttə, Gəncəni, insanların sıx yaşadığı məntəqəni, gecəyə “Toçka-U” raket sistemindən istifadə edərək ağır atəşə tutması işğalçı ölkənin daha ağır dərsləri artıqlaması ilə layiq olduğunu çox dəqiq ifadə etməkdədir.

Rəsmi Bakı bildirmişdi ki, humanitar atəşkəs müvəqqəti xarakter daşıyır. Əgər bundan sonra, Ermənistan yenə

də öz siyasətini davam etdirəcəksə və işğal olunmuş ərazilərdəki qoşunlarını çıxarmayacaqsə, onda hərbi əməliyyatların bərpa olunması hər zaman baş verə bilər. Məhz mahiyyətli danışıqlar aparılmalı və Ermənistan qoşunlarının Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərindən çıxarılmasının planı, cədvəli tutulmalıdır. İşğalçı da, onu ərköyünləşdirənlər də anlamalı, qəbul etməlidirlər ki artıq Azərbaycanın suveren ərazilərinin dərinliklərindəki təmas xətti yoxdur! Qəbul etməlidirlər ki, “hərbi həll yolu yoxdur” teziisi də darmadağın edilib! Nəyin var, nəyin yox olduğunu müzəffər Azərbaycan Ordusu müəyyənləşdirir artıq! Öz hərəkət və hərəkətsizliklərinə min cür don geyindirməyə, baş qatmağa çalışanlar, Gəncədəki yeni raket qurbanlarına, sayı artıq 10 olmuş dinc əhali ölümünə, 34 dinc sakinin yaranmasına, uşaqların stresinə qiymət versin. İzah etsinlər görək, öz çarpayısında yatan uşaqların günahı nə idi?! Məsələn, Ermənistanın müdafiəsi üçün dəridən-qabıqdan çıxan Makron desin görək, Xocalı soyqırımında tökülən Azərbaycan qanı, öldürülən körpələr, qadınlar, qocalar yetərli olmadımı, Ermənistan silahlı qüvvələrini daha yeni qətlamlara sövq edirlər?! Mingəçevirə, ön cəbhədən uzaq digər yaşayış məntəqələrinə, mülki obyektlərə, dinc əhaliyə, o cümlədən uşaq, qadın və qocalara atılan raketlərin izahını kim və necə verə bilər? Ermənistanı yaşamağa qoymadılar, Qarabağdan məcburi köçkün etdilər, yetmədi? İndi də, digər şəhər və rayonlarımızda məskunlaşan qaçqınları, məcburi köçkünləri yenidən atəşə tutub, tutdurub nə ləzzət alır, bununla nə ismaric verirlər? Hətta, başqa ölkələrə köçmüş qaçqın və məcburi köçkünlərimiz də oralarda dinc buraxılırmı, daşqalaq edilir, qana boyanır. İyulda Tovuzda hücumdan sonra dünyanın dörd tərəfində müşahidə olunan aksiyalarda bunun şahidi olduq. İndi neynəyək? Yoxsa, “bu dünyada

sizə yaşamağa yer yoxdur” deməkmi istəyirlər, öz ağıllarınca? “Dənizdən – dənizə” sarsaq və boşbeyin xülyalarını baş qaldırıb yenə?! Ermənistan və onun “guya demokrat” hökumət başçısı Paşinyan, eləcə də, Ermənistanın dünənk, bugünkü mənfəət dostları qulaqlarını açıb da, eşitməlidir: Biz bu torpaqlarda vardıq, varıq, var olcağıq! Bəlkə zəfərə yürüşümüzü bir qədər ləngidə bilərlər, bir xeyli soydaşımızı öldürə, şikəst edə bilərlər, ancaq saxlaya bilməzlər bizi! Ustad demiş:

...Sakin, qədər demə, qədər in üstündə bir qədər vardır, Nə yapsalar boş! Göylərdən gələn bir qərar vardır!

Azərbaycan dövləti, şəxsən Ali Baş Komandanımız, onun əmrindəki şanlı ordumuz bugünlərdə yalnız, 30 il ərzində möhkəmləndirilmiş dəmir-beton sədləri, bunkerləri, tunelləri darmadağın etmədi, bununla yanaşı, torpaqlarımızın ilhaqına xidmət edən şeytanca imitasiya diplomatiyasını da sıfırladı! Burada bir dövlət var və o dövlət kukla dövlətin ərköyünlüyünə, qucaqdan qucağa atlına-atlına siyasi naz göstərməsinə müsaidə etməyəcək: Azərbaycan işğalla nəinki, daha 30 il, heç 30 gün də barışmayacaq! Humanitar atəşkəs”in ilk sutkası bunu göstərmiş oldu!

Gəncəni vuracaqlarını öncədən elan etmiş və “humanitar atəşkəs”in ilk gecəsində qədim şəhərimizi raket atəşinə tutan Ermənistan silahlı qüvvələrini cəzalandırmaq ATƏT həmsədrlərinin ağılından keçmədisə, artıq o mübarək iş, Azərbaycanın “ağıllı PUA-lar”ına düşər! Biz Ali Baş Komandanın “Nə vaxt, nəyi, necə etmək lazımdır, bunu biz bilirik” sözlərinə inanırıq.

Dövlətimiz zaval görməsin! Ordumuz zəfər çılsın! Bayrağımız uca olsun!

Əkbər QOŞALI,
publist